

Lausunto Kirkkonummi-Masalan osayleiskaavasta

Maakuntahallitus 20.12.2021 § 168
931/06.02.00/2021

Tiivistelmä

Masalan osayleiskaava on edennyt ehdotusvaiheeseen. Kaavassa on tarkennettu alueen väestöennustetta sekä tarkistettu kaavaratkaisuja luonnosvaiheen palautteen sekä uusimpien selvitysten ja vaikutusten arvioinnin perusteella. Oikeusvaikutteisen osayleiskaavan tavoitevuosi on 2050 ja se pyrkii ohjaamaan mahdollisimman suuren osan rakentamisesta Masalan keskustaan ja sitä ympäröivälle hyvin saavutettavalle vyöhykkeelle. Uudenmaan liitto katsoo, että osayleiskaavan tavoite on hyvä ja että ehdotus on pääosin maakuntakaavan periaatteiden ja tavoitteiden mukainen.

Uudenmaan liitto kuitenkin toteaa, että kaavan jatkotyössä tulee ottaa huomioon seuraavat lausunnossa esiin nostetut asiat:

- Uusien asuntoalueiden toteuttamisen vaiheistus on perusteltua esittää jo osayleiskaavavaiheessa. Maakuntakaavan taajamatoimintojen kehittämisvyöhykkeen ulkopuolelle alueen luoteisosaan uusia asuinalueita (AP) ei tule osoittaa ollenkaan.
- Liikenteen osalta tulee kiinnittää huomiota liityntäpysäköintiin, joukkoliikenteen tukemiseen maankäytön vaiheistuksella sekä muiden liikenteen ja liikkumisen suunnitelmien toteuttamisedellytyksiin
- Voimassa olevien maakuntakaavojen suojelualueet, osayleiskaavan suojelualueiden suhde maakuntakaavaan sekä perustelut suojelualueiden toteuttamistavasta tulee tarkistaa ja täydentää selostukseen.
- Kaavaselostusta tulee täydentää viheryhteyksien määräysten tulkinnan osalta siten, että eläinlajiston liikkuminen ja siirtyminen otetaan yleisemmin paremmin huomioon. Lisäksi selostuksessa tulee kuvata kunnan kaavojen kokonaisuus Porkkalanniemeltä pohjoiseen ulottuvan toisen ekologisen yhteyden osalta, mikä auttaa yleiskaavan tulkintaa tarkemmassa suunnittelussa ja väyläsuunnittelussa.
- Jatkosuunnittelussa tulee kiinnittää erityistä huomiota Masalan keskustatoimintojen alueen itä-länsisuuntaisten virkistysyhteyksien toimivuuteen.
- Kaavassa tulee selvittää, miten voitaisiin esittää vielä vahvemmin uusiutuvan energian hyödyntämiseen liittyviä suunnittelua ja toteutusta ohjaavia suunnittelumääräyksiä.
- Ilmastovaikutusten arviointi on tärkeä osana kaavaprosessia. Arviointi laaditaan ehdotuksen nähtävillä olon jälkeen. Tulokset tulee ottaa huomioon kaavaratkaisuissa ennen kuin osayleiskaava hyväksytään.
- On huomattava, että uusien asumiskortteleiden laajentaminen rakentamattomille metsäalueille heikentää metsien käyttöä metsätalouteen ja virkistykseen ja vähentää pysyvästi kunnan hiilinieluja.

Asian tausta

Kirkkonummen kunta on pyytänyt Uudenmaan liitolta lausuntoa Kirkkonummen Masalan osayleiskaavan ehdotuksesta 31.12.2021 mennessä. Toimiston lausunto osayleiskaavan valmisteluaineistosta on

annettu tammikuussa 2018 todeten, että osayleiskaava toteuttaa maakuntakaavan tavoitetta raideliikenteeseen tukeutuvan keskuksen asumisen ja palvelujen kehittämisessä. Keskuksen ja taajama-alueen ulkopuolista rakentamisesta todettiin, että se tulisi ohjata taajamatoimintojen alueille. Lisäksi kiinnitettiin huomiota alueen ekologiin yhteyksiin. Myös suhdetta osayleiskaavaa ohjaavaan maakuntakaavaan pyydettiin tuomaan esille kaava-aineistossa.

Suunnittelualue sijaitsee noin 7 kilometriä Kirkkonummen kuntakeskuksesta koilliseen ja noin 25 kilometriä Helsingistä länteen. Alue tukeutuu liikenteellisesti suunnittelualuetta halkovaan rantarataan ja Kehä III:een. Kaava-alueen pinta-ala on noin 13 km². Suunnittelualueella on voimassa ja vireillä useita asemakaavoja Masalan keskusta-alueella sekä siihen tukeutuvalla Kartanonrannan alueella. Kaava suunnitellaan oikeusvaikutteiseksi ja sen tavoitevuosi on 2050. Osayleiskaavan tavoitteena on mahdollistaa enintään 15 000 asukkaan sijoittuminen suunnittelualueelle. Tämä tarkoittaa, että alueen nykyisen lähes 7 000 asukkaan lisäksi kaava mahdollistaisi uusien asuntojen rakentamisen enimmillään noin 8 000 uudelle asukkaalle.

Linkki kaava-aineistoihin kunnan kotisivulla: [Masalan osayleiskaava-Kirkkonummi](#)

Maakuntakaavatilanne

Uusimaa-kaava 2050 -kokonaisuus eli Helsingin seudun, Länsi-Uudenmaan ja Itä-Uudenmaan vaihemaakuntakaavat tulivat pääosin voimaan 24.9.2021 Helsingin hallinto-oikeuden käsiteltäviä kaavakokonaisuudesta jätetyt valitukset. Hallinto-oikeus hylkäsi pääosan valituksista.

Hallinto-oikeus kumosi kuitenkin maakuntavaltuuston Uusimaa-kaavan hyväksymispäätökset siltä osin, kun päätöksillä oli kumottu aiempien maakuntakaavojen luonnonsuojelualueiden ja Natura 2000 -alueiden merkintöjä. Uudenmaan liiton tulkinta hallinto-oikeuden päätöksistä on, että aiempien maakuntakaavojen luonnonsuojelualueiden ja Natura 2000 -alueiden merkinnät jäävät voimaan. Lisäksi Uusimaa-kaavan suojelualueiden ja Natura 2000 -alueiden merkinnöistä voimaan tulevat ne uudet merkinnät, jotka eivät sisälly aiempien voimassa olleiden maakuntakaavojen ratkaisuihin.

Hallinto-oikeus kumosi myös taajamatoimintojen kehittämisvyöhykkeiden kaavamääräyksestä osan, joka koski vähittäiskaupan suuryksiköiden koon alarajoja muualla kuin pääkaupunkiseudulla. Uudenmaan liiton tulkinta hallinto-oikeuden päätöksestä on, että pääkaupunkiseudun ulkopuolisilla taajamatoimintojen kehittämisvyöhykkeillä voimassa ovat Uusimaa-kaavan yleiset suunnittelumääräykset, joiden mukaan merkitykseltään seudullisen vähittäiskaupan suuryksikön koon alaraja on 4 000 kerrosneliometriä, ellei kunnan tekemien selvitysten perusteella muuta osoiteta.

Uusimaa-kaava 2050 -kokonaisuuden muutoksenhakuprosessi on vielä kesken. Niiltä osin kuin valitukset on hyväksytty, päätös on edelleen täytäntöönpanokiellossa. Lainvoiman maakuntakaava voi saada vasta, kun mahdolliset jatkovalitukset on ratkaistu korkeimmassa hallinto-oikeudessa.

Uusimaa-kaavan kokonaisuuden voimaan tulleiden osien ja aiempien maakuntakaavojen voimaan jäävien merkintöjen lisäksi Uudellamaalla voimassa on Östersundomin alueen vaihemaakuntakaava ja 4. vaihemaakuntakaavan tuulivoimaratkaisu.

Kun vallitsevaa kaavatilannetta tulkitaan, on kaikki voimassa olevat maakuntakaavat ja maakuntakaavamerkinnot huomioitava samanaikaisesti. Tulkintaa helpottaa epävirallinen voimassa olevien maakuntakaavojen yhdistelmäkartta sekä merkinnät ja määräykset. Kaavayhdistelmään voi tutustua osoitteessa:

www.uudenmaanliitto.fi/maakuntakaavatvoimassa

Ehdotus lausunnoksi

Maankäyttö- ja rakennuslain mukaan maakuntakaava on oikeusvaikutteisen yleiskaavan ja asemakaavan alueella voimassa vain, kun laaditaan tai muutetaan yleiskaavaa ja asemakaavaa sekä kun ryhdytään muutoin toimenpiteisiin alueiden käytön järjestämiseksi. Kirkkonummen kunta sisältyy Uusimaa-kaavan kokonaisuudessa Helsingin seudun vaihemaakuntakaavan alueeseen. Masalan osayleiskaavaehdotusta ohjaa pääosin voimaan tullut Helsingin seudun vaihemaakuntakaava. Koska osayleiskaavan laadinta on aloitettu ennen Helsingin seudun vaihemaakuntakaavan voimaantuloa sekä sen oikeuskäsittelyn ollessa vielä kesken, on osayleiskaavaehdotuksessa otettu huomioon sekä Helsingin seudun vaihemaakuntakaava että aikaisemmin voimassa olleet maakuntakaavat. Kaavaselostusta on syytä päivittää tämänhetkisen maakuntatilanteen osalta.

Helsingin seudun vaihemaakuntakaavassa suunnittelualueelle on osoitettu

- Keskustatoimintojen alue, keskus
- Taajamatoimintojen kehittämisvyöhyke
- Päärata
- Maakunnallisesti merkittävä tie
- Voimajohto
- Maakaasun runkoputki
- Suojelualue ja Natura 2000 -verkostoon kuuluva tai ehdotettu alue
- Viheryhteystarve
- Kulttuuriympäristön tai maiseman vaalimisen kannalta tärkeä alue
- Alueen pohjoisosaan ei ole osoitettu erityisiä maakuntakaavan merkintöjä, aluetta koskevat maakuntakaavan yleiset suunnittelumääräykset

Keskukset ja taajamatoimintojen kehittämisvyöhykkeet ovat maakuntakaavassa asumisen ja työpaikkarakentamisen ensisijaisia kehittämisalueita. Niitä tulee kehittää suunnittelumääräyksien

mukaisesti tehokkaasti rakennettuina ja monipuolisina palveluiden, asumisen ja työpaikkojen keskittyminä. Keskuksiin voidaan sijoittaa kauppaa ilman rajoituksia. Taajamatoimintojen vyöhykkeille voidaan sijoittaa tämänhetkisen maakuntakaavatilanteen mukaisesti vähittäiskauppaa alle 4000 k-m², ellei selvityksin muuta osoiteta.

Maakuntakaavan taajamatoimintojen kehittämisvyöhykkeiden suunnittelumääräyksillä ja yleisillä määräyksillä ohjataan alue- ja yhdyskuntarakenteen kasvua ja kehitystä sekä liikkumista ja logistiikkaa siten, että alueidenkäytön suunnittelussa edistetään ilmastonmuutoksen hillinnän ja ilmastonmuutokseen sopeutumisen kannalta kestäviä ratkaisuja. Se tarkoittaa muun muassa, että alue- ja yhdyskuntarakennetta tulee kehittää olemassa olevaan rakenteeseen tukeutuen ja kestävä saavutettavuus huomioiden.

Maakuntakaavan yleisten määräysten mukaan myös keskusten ja taajamatoimintojen kehittämisvyöhykkeiden ulkopuolella tapahtuvan asuin- ja työpaikkarakentamisen tulee ensisijaisesti sijoittua olemassa olevan yhdyskuntarakenteen yhteyteen. Merkitykseltään seudullisen vähittäiskaupan suuryksikön koon alaraja on 4000 k-m², ellei selvitysten perusteella muuta osoiteta ja ellei maakuntakaavan suunnittelumääräyksissä muuta määrätä.

Muut kaavat ja suunnitelmat

Suunnittelualueella on voimassa koko kunnan oikeusvaikutteinen Kirkkonummen yleiskaava 2020, joka tuli lainvoimaiseksi vuonna 2000. Alueella on voimassa ja vireillä useita asemakaavoja.

Masalan ja Luoman kehityskuva on hyväksytty kunnanvaltuustossa 5.9.2016. Se laadittiin yhteisesti Masalan ja Luoman osayleiskaavojen alueelle, sillä ne muodostavat yhdessä toiminnallisen kokonaisuuden.

”Kurkistus tulevaisuuteen - Kirkkonummen maankäytön kehityskuva 2040 ja 2060” hyväksyttiin kunnanvaltuustossa keväällä 2020. Kunnan kehittämistavoitteita esittävässä strategisessa suunnitelmassa Masala esitetään vuonna 2040 radanvarren kasvavana omaleimaisena keskuksena, jossa on monipuolista asumista, työpaikkoja ja palveluita. Keskusmetsä on tärkeä asumisen vetovoimatekijä.

Yleistä

Osayleiskaava on pääosin voimassa olevien maakuntakaavojen mukainen. Raideliikenteeseen tukeutuva Masala on osoitettu voimassa olevassa maakuntakaavassa keskustatoimintojen alueena, keskuksena, jonka ympärille on osoitettu taajamatoimintojen kehittämisvyöhyke. Masalan keskuksen ja sen lähiympäristön kehittämisen tavoitteet osayleiskaavassa esitetyllä tavalla ovat myös maakuntakaavan periaatteiden ja tavoitteiden mukaisia ja kannatettavia.

Luonnosvaiheesta saadun palautteen ja sen jälkeen laadittujen selvitysten perusteella kaavaehdotusta on tarkennettu, muun muassa uusia asuntoalueita on supistettu Keskusmetsän alueella. Uudenmaan liitto toteaa, että tarkennukset ovat olleet oikeansuuntaisia.

Uudenmaan liitto katsoo, että seuraavat lausunnossa esiin nostetut asiat tulee ottaa huomioon kaavan jatkotyössä.

Yhdyskuntarakenne

Kaavaselostuksen mukaan Masalan osayleiskaavassa rakentamisen tehokkuus on jaoteltu neljään eri vyöhykkeeseen. Vyöhykkeittäisen mallin perustana on käytetty tulevan yhdyskuntarakenteen tukeutumista mahdollisimman paljon julkiseen liikenteeseen ja Masalan keskustan palveluihin.

Osayleiskaavan tavoite ohjata mahdollisimman suuri osa rakentamisesta Masalan keskustaan ja sitä ympäröivälle hyvin saavutettavalle vyöhykkeelle on hyvä ja maakuntakaavan tavoitteiden mukainen.

Osayleiskaavassa on osoitettu kokonaan uusia pientalovaltaisia asuntoalueita (AP) maakuntakaavan taajamatoimintojen ulkopuolelle metsäisille alueille suunnittelualan luoteisosaan. Aluetta koskevat maakuntakaavan yleiset määräykset, joiden mukaan alueidenkäytön suunnittelussa on edistettävä ilmastonmuutoksen hillinnän ja ilmastonmuutokseen sopeutumisen kannalta kestäviä ratkaisuja. Alue- ja yhdyskuntarakennetta tulee kehittää olemassa olevaan rakenteeseen tukeutuen. Ympärivuotista asumista sekä työpaikkarakentamista on ohjattava ensisijaisesti maakuntakaavassa osoitettuihin keskuksiin, pääkaupunkiseudun ydinvyöhykkeelle, taajamatoimintojen kehittämisvyöhykkeille sekä palvelukeskittyymiin. Rakentamisen ohjauksessa tulee huomioida olemassa olevan infrastruktuurin mahdollisimman tehokas hyödyntäminen, palveluiden saavutettavuus ja kestävän liikkumisen edellytykset.

Uudenmaan liitto katsoo, että uusia asuinalueita (AP) ei tule osoittaa osayleiskaavassa osoitetulla tavalla voimajohtolinjojen ja peltoalueiden pohjoispuoliselle alueelle, sillä se hajottaa yhdyskuntarakennetta ja vähentää tärkeitä hiilinieluvia toimivia metsäalueita.

Selostuksen mukaan osayleiskaavatyössä laadittiin kaavataloudellinen arviointi, joka osoitti, että suunnittelualan kehittäminen taloudellisesti edullisella tavalla edellyttää toteuttamisen ajoitusta. Kuitenkaan osayleiskaavan ehdotuksessa ei osoiteta esimerkiksi uusien asuntoalueiden toteuttamisjärjestystä. Selostuksessa kerrotaan, että yhdyskuntarakentamisen taloudellisuus arvioidaan Kirkkonummen kunnassa kaavoitusohjelman yhteydessä. **Uudenmaan liitto katsoo, että uusien asuntoalueiden vaiheistus ja toteuttamisjärjestys olisi perusteltua esittää jo osayleiskaavavaiheessa. Uusien asuntoalueiden toteuttaminen saattaa muutoin hajauttaa**

yhdyskuntarakennetta ja vaikeuttaa joukkoliikenteeseen perustuvaa maankäyttöä.

Liikenne

Osayleiskaava-alueella kulkeva rantarata on osoitettu Helsingin seudun vaihemaakuntakaavassa päätämerkinnällä. Helsingin seudun vaihemaakuntakaavassa on myös raskaan raideliikenteen varikkomerkintä osayleiskaava-alueen itäpuolella Kirkkonummen ja Espoon rajalla. MAL 2020 -sopimuksessa tehokkaan lähijunaliikenteen liikennöinnin mahdollistavan varikkokokonaisuuden suunnittelun eteneminen on edellytyksenä kaupunkiradan toteuttamiselle Leppävaaran ja Kaukalahden välillä.

Kaupunkiradan toteutuminen Leppävaaran ja Kaukalahden välillä on edellytys rantaradan muulle kehittämiselle sekä ESA-radnan toteuttamiselle. Kaavaselostuksen mukaisesti suunnittelualueen liikenneverkostossa on huomioitu aluevarauksena rantaradan kehittämisvaihtoehto, jossa radalle sijoitetaan lisäraidepari mahdollistaen kaupunkiradan toteuttamisen Kirkkonummelle. Toistaiseksi seudullisissa liikennejärjestelmäsuunnitelmissa ei ole suunniteltu kaupunkiradan jatkumista Kirkkonummelle.

Osayleiskaava-alueella kulkeva Kehä III on osoitettu Helsingin seudun vaihemaakuntakaavassa maakunnallisesti merkittävänä tienä. Selostuksen mukaisesti osayleiskaava mahdollistaa aluevarauksin sekä osayleiskaavan liikenneselvityksen että Uudenmaan ELY-keskuksen vireillä olevan Kehä III:n tiesuunnitelman sekä Kehä III:n aluevarausuunnitelman mukaiset kehittämistoimenpiteet, joita ovat: Masalanportin ja Kartanonrannan turbokierto liittymät, Majvikin ja Masalanportin eritasoliittymät sekä Kehä III:n ja Sundsbergintien kaksikaistaistaminen. **Uudenmaan liitto toteaa, että osayleiskaavan toteutuksen vaiheistuksessa tulee ottaa huomioon edellä mainittujen suunnitelmien toteutuminen ja niiden toteutuksen vaiheistus vaarantamatta Kehä III:n turvallisuutta ja sujuvuutta.**

Helsingin seudun vaihemaakuntakaavan taajamatoimintojen kehittämisvyöhykkeen suunnittelumääräyksen mukaisesti yhdyskuntarakennetta tulee tehostaa nykyiseen rakenteeseen, erityisesti keskuksiin ja asemanseutuihin tukeutuen ja joukkoliikenteen, kävelyn ja pyöräilyn edellytyksiä parantaen. Masalan taajaman merkittävien julkisen liikenteen yhteys ovat lähijunat sekä nykytilanteessa että tulevaisuudessa. Taajamaa palvelee lisäksi bussiliikenne, jonka tavoitteellista tilaa osayleiskaavan toteuduttua on kuvattu kaavan selostuksessa sekä selostuksen liitteessä 19. Kaavaselostuksen mukaisesti osayleiskaavan lopputilanteen tavoitteena on johtaa osa linja-autoliikenteen vuoroista Masalan keskustasta sen läheisille asuntoalueille siten, että uudesta matkakeskuksesta syntyy bussireitti Masalantien ja Sepänkyläntien uudelle kehämäiselle ajoneuvoliikenteen yhteydelle. Uudenmaan liitto huomauttaa, ettei joukkoliikenteen suunnittelun perusteena käytetyistä vuoroväleistä kerrota selostuksessa ja ne on siihen syytä lisätä. Kehämäiseen yhteyteen kytkeytyy tiiviimpiä asuntoalueita sekä useita pientalovaltaisia alueita.

Jatkosuunnittelussa on varmistettava asuntoalueiden riittävän tehokas rakentuminen ja rakentumisen ajoitus kehämäisen joukkoliikenneyhteyden toteutumiseksi samanaikaisesti asutuksen kanssa.

Asemanseudulle on kaavakartalla merkitty pysäköintialueen kohdemerkinnät. **Jatkosuunnittelussa tulee tarkentaa alueen joukkoliikenteen käyttöä tukevaa liityntäpysäköinnin määrää, niin auto- kuin polkupyöräpysäköinnin osalta.**

Ympäristöarvot

Luonto

Alueen luonnonympäristöön liittyvät valtakunnalliset ja maakunnalliset kysymykset on otettu kaavassa pääosin riittävästi huomioon. Kaavaselostuksen kohdasta ”Uudenmaan maakuntakaavoissa Masalan osayleiskaavan suunnittelualueelle on osoitettu seuraavia merkintöjä” puuttuu maininta suojelualuemerkinnöistä, joita on alueella Helsingin hallinto-oikeuden 24.9.2021 päätöksen jälkeen voimassa sekä luonnonsuojelualuemerkintänä aiemmista maakuntakaavoista, että Espoonlahden Natura-alueeseen kytkeytyvinä uusina suojelualuemerkintöinä Uusimaa-kaavan kokonaisuudesta.

Maakuntakaavan suojelualuemerkinnöistä osa on osoitettu osayleiskaavassa SL-merkinnällä ja osa luo-merkinnällä. Helsingin seudun vaihemaakuntakaavan verrattuna Espoonlahti-nimisestä suojelualuemerkinnästä puuttuu yksi osa-alue, joten tältä osin kaavaehdotus ei ole maakuntakaavan mukainen. Osa-alue (yli 4 ha) sijoittuu kaava-alueen kaakkoisreunaan VL-merkinnän alueelle. Luo-merkintöihin on sisällytetty maakunnallisten lisäksi myös paikallisesti erittäin arvokkaita luontokohteita. Arvokkaiden luontokohteiden merkintöjen rajauksia on tarkennettu kunnassa tehtyjen tarkempien luontoselvitysten perusteella, joten ne eroavat perustellusti hieman maakuntakaavan aluerajauksista. Luo-merkinnässä on määräys: Alue, jolla luonnonarvoja heikentävät toimenpiteet on kielletty. Kaavaselostuksen mukaan asemakaavavaiheessa on tarkemman suunnittelun keinoin otettava huomioon luonnon monimuotoisuuden kannalta merkittävät alueet (luo) ja turvattava niiden luontoarvojen säilyminen.

Uudenmaan liitto toteaa, että osayleiskaavan ratkaisun suhde maakuntakaavaan tulee selostuksessa kuvata ja perustella selkeämmin mm. maakuntakaavan luonnonsuojelualueina toteutettavaksi tarkoitettujen alueiden merkintöjen ja niiden toteuttamistavan osalta. Osoittamatta jääneen maakuntakaavan suojelualuemerkinnän osa-alueen (kuvattu yllä) ratkaisua kaavaehdotuksessa tulee korjata vastaamaan tarpeeseen toteuttaa alue luonnonsuojelualueena tai perustella, miksi alueen osoittaminen yleiskaavassa ei tarkempiin tietoihin perustuen ole tarpeellista. Kaavaselostuksen luvussa 10.3. on mainittu, että kyseessä on oikeusvaikutteinen yleiskaava, joka on kuntaa, alueen maanomistajia ja

viranomaisia sitova suunnitelma. Myös yleiskaavan mahdollisuus antaa suojelumääräyksiä (MRL 41.2 §) on tuotu tässä yleisesti esiin, mutta samalla ei kuitenkaan ole kerrottu muutoin esimerkiksi luontoarvojen käsittelyn osalta, miten osoitetut merkinnät ja niiden määräykset suhteutuvat suojelumääräyksiin. Selostusta tulee täydentää tältä osin.

Kaava-alueen lounaiskulman kautta kulkee maakunnallinen ekologinen yhteys, joka on osoitettu voimassa olevassa Helsingin seudun vaihemaakuntakaavassa viheryhteystarvemerkinällä. Yleiskaava-alueella on ekologista merkitystä Nuuksion laajan ydinalueen kytkeytymiselle etelään Porkkalanniemen suuntaan (Uudenmaan ekologiset verkostot Zonation-analyysien perusteella, Uudenmaan liitto 2018). Yhteyttä turvataan kaavaehdotuksessa useilla eri merkinnöillä ja määräyksillä. Erikseen on merkitty seudullisesti merkittävä ekologinen väylä (/eko) muiden kaavamerkintöjen yhteyteen. Lisäksi yleismääräyksissä on kohta ekologisesta verkostosta, joka koskee SL-, VL-, MA-, MU- ja MY-alueita ja joka lisää niihin määräyksen ekologisen verkoston yhteyksien turvaamisesta. Viheryhteydet turvaavat erilaisia luontotyyppisiä ja lajiston siirtymäreittejä vain silloin, jos ne säilyvät kuntakaavoituksen ja rakentamisen aikana niin, että ne takaavat tilaa lajistolle, luontotyypeille ja ekologiselle toiminnallisuudelle. Viheryhteyksien säilymistä tulee tarkastella erittäin huolellisesti niillä alueilla, joissa rakentaminen ja/tai maankäytön muutokset ovat voimakkaita, kuten Uudellamaalla Helsingin seudulla.

Kaavaselostukseen tulee täydentää määräysten tulkintaa siten, että eläinten liikkumisen lisäksi huomioon otettavaksi viheryhteyksissä tulee yleisemminkin lajiston liikkuminen ja siirtyminen, sillä mm. ilmastonmuutokseen sopeutumisen vuoksi tämä on tarpeen ottaa huomioon aiempaa painokkaammin. Lisäksi yleismääräyksen ekologisen verkoston huomioon ottaminen on rajattu koskemaan vain tiettyjä kasvullisina alueina säilytettäviä kaavamerkintöjä, vaikka muuttuvilla/rakennettavillakin alueilla voi olla merkitystä kytkeytyvyyden säilymiselle osalle lajistoa, jos ne toteutetaan luonnonympäristöä mahdollisuuksien mukaan säilyttävällä ja jopa monipuolistavalla tavalla. Mahdollisuuksia ovat mm. monimuotoisuudelle tärkeiden rakennepiirteiden säilyttäminen, palauttaminen ja luominen luontaisille ja rakennetuille viheralueille sekä luontopohjaiset ratkaisut hulevesien hallinnassa.

Maakunnallinen yhteys on syytä suunnitella yleiskaavatasolla kokonaisuutena mahdollisimman hyväksi. Kaavaselostuksen s. 33 todetaan vihersillasta, joka on yksi tärkeä osa yhteyden kehittämistä: ”Yhteyttä on suunniteltu muun muassa ELY-keskuksen laatimassa Kehä III:n aluevaraussuunnitelmassa sekä tiesuunnitelman luonnosvaiheessa. Näissä suunnitelmissa osoitetaan sijainti vihersillalle suunnittelualueen eteläpuolelta.” Porkkalaniemeltä pohjoiseen on tarpeen olla kaksi maakunnallisen tason yhteyttä, vaikka toimivimpana säilyisi yhteys kunnan länsirajalla. **Kaavaselostusta tulee täydentää kunnan kaavojen kokonaisuuden kuvauksella tämän ekologisen yhteyden osalta, mikä auttaa yleiskaavan tulkintaa tarkemmassa suunnittelussa ja**

väyläsuunnittelussa. Myös keinot parantaa lajiston siirtymis- ja leviämismahdollisuuksia tulee ottaa huomioon ja käyttöön toteutuksessa.

Virkistys

Helsingin seudun vaihemaakuntakaavan yleisten suunnittelumääräysten mukaan taajama-alueilla on turvattu riittävät virkistysmahdollisuudet sekä virkistysyhteydet maakunnallisille virkistysalueille. Lisäksi yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on otettava huomioon Helsingin seudun viherkehän kokonaisuuden kehittäminen.

Helsingin seudun viherkehällä, johon Kirkkonummi ja Masalan alue kuuluvat, on tärkeää edistää ylikunnallisten virkistysalueiden, -reittien ja -palveluiden toteuttamista ja kehittämistä. Viihtyisät ja turvalliset ulkoilu- ja pyöräilyreitit Espoonlahden, Meikon sekä Porkkalanniemen suuntiin ovat maakuntakaavan näkökulmasta keskeisimmät seudullista virkistystä palvelevat yhteydet, joiden jatkuvuus tulee turvata osayleiskaavassa. Kaava-alueen lounaiskulmaan on osoitettu Meiko-Espoonlahti viheryhteystarve, jonka suunnittelumääräys edellyttää turvaamaan yhteyden toimivuuden sekä ekologisesti että virkistyskäytön kannalta.

Kaavaehdotuksessa on useita lähivirkistysalueita, jotka kytkeytyvät luontevasti maa- ja metsätalousvaltaisiin alueisiin sekä maisemallisesti arvokkaaseen peltoalueeseen. MU-alueet mahdollistavat ulkoilureittien toteuttamisen ja jatkuvuuden osayleiskaavassa osoitettujen lähivirkistysalueiden ulkopuolella. Vitträsk-järven virkistyskäyttömahdollisuudet on turvattu siltä osin kuin kaava-alueen olemassa oleva kiinteistöjako sen mahdollistaa. Espoonlahden rannat on osoitettu pääosin virkistykseen. **Kokonaisuutena osayleiskaavan ratkaisu mahdollistaa riittävät virkistysalueet nykyisille ja tuleville asukkaille. Jatkosuunnittelussa erityistä huomiota tulee kiinnittää Masalan keskustatoimintojen alueen itä-länsi suuntaisten virkistysyhteyksien toimivuuteen.**

Kulttuuriympäristöt

Valtakunnallisesti merkittävä kulttuuriympäristö: Suuri rantatie (RKY) ja maakunnallisesti merkittävät: Vitträskin etelärannan huvila-alue ja laajempaan Luoman kulttuurimaisemaan kuuluva Espoonlahden rannan Hagabackenin huvilat on otettu huomioon osayleiskaavassa asianmukaisesti huomioon.

Ilmastovaikutukset

Osayleiskaavan selostuksessa on todettu, että Kirkkonummen kunta laatii ilmastovaikutusselvityksen ennen osayleiskaavan hyväksymiskäsittelyä ja tulokset huomioidaan osayleiskaava-aineistossa. Uudenmaan liitto pitää ilmastovaikutusten arviointia tärkeänä osana kaavaprosessia ja korostaa vaikutusten arvioinnin oikea-aikaisuutta. Ilmastovaikutusten arviointia tulisi hyödyntää koko kaavaprosessin ajan ilmastonkestävien kaavaratkaisujen varmistamiseksi. Ilmastovaikutusten arvioinnin tulokset on otettava

huomioon ja varmistettava tulosten huomioiminen kaavaratkaisujen suhteen.

Uusien asumiskortteleiden laajentaminen rakentamattomille metsäalueille heikentää metsien käyttöä metsätalouteen ja virkistykseen ja vähentää pysyvästi kunnan hiilinieluja. On erityisen tärkeää, että maankäytön suunnittelussa säilytetään laajempia, yhtenäisiä luontokokonaisuuksia ja vältetään niiden pirstomista rakentamisella.

Energia ja yhdyskuntatekninen huolto

Kirkkonummen kunta kuuluu Hiilineutraalit kunnat -verkostoon ja tavoitteena on kaavoituksessa lisätä vähäpäästöisen energian tuotantoa sekä siirtyä fossiilienergiasta vähäpäästöiseen energiaan. Osayleiskaavassa onkin osoitettu viereisen Kolabackenin datakeskushankkeen vaatima maakaapelilinja sekä osoitettu alue uudelle yhdyskuntateknistä huoltoa palvelevalle alueelle (ET), jonne on tarkoitus toteuttaa aurinkokennojärjestelmä. Osayleiskaavan selostuksessa todetaan, että uusiutuviin energijärjestelmiin ja -ratkaisuihin osayleiskaavan suunnittelualueella suhtaudutaan myönteisesti ja niitä toivotaan toteutettavaksi yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa. **Uudenmaan liitto pitää esitettyä periaatetta tärkeänä ja esittää selvitettäväksi, miten kaavassa voitaisiin esittää vielä vahvemmin uusiutuvan energian hyödyntämiseen liittyviä suunnittelua ja toteutusta ohjaavia suunnittelumääräyksiä.** Esimerkiksi aurinkoenergian potentiaali isoissa rakennuskohteissa alueella on hyvä. Samoin alueen hyvän geoenergiapotentiaalin hyödyntäminen voisi luoda uusia mahdollisuuksia keskitetyn kaukolämmön ja jäähdytyksen järjestelmiin.

Päätösesitys:

Maakuntahallitus päättää antaa edellä esitetyn ehdotuksen mukaisen lausunnon.

Päätös:

Maakuntahallitus päätti esityksen mukaan.

Lisätiedot:

Vastuujohtaja Paula Autioniemi
Asiantuntijat Ilona Mansikka, Heli Vauhkonen

Täytäntöönpano:

Päätösote: Kirkkonummen kunta